

Yaradılmış, Cem (2019), Rana Mitter, Modern Çin, (Çev.: İ. Öztürk), Ankara: Dost Kitabevi, 2012, 182 s., *Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2019/13, s. 166-168.

Rana Mitter, *Modern Çin*, (Çev.: İ. Öztürk), Ankara: Dost Kitabevi, 2012, 182 s.

[Kitap Tanıtım ve Değerlendirme / Book Review]

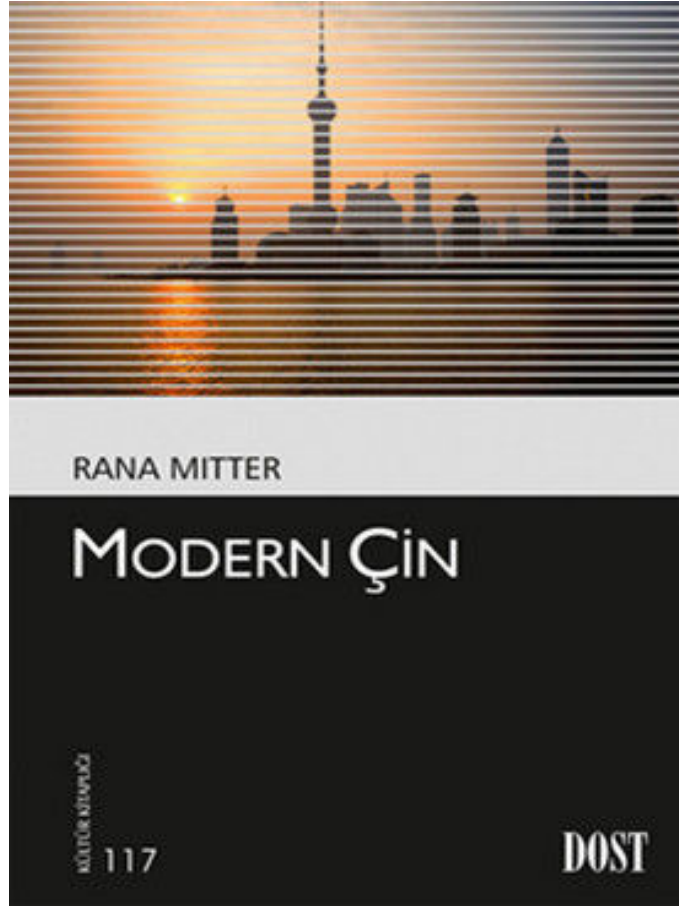
Cem YARADILMIŞ*

Geliş Tarihi: 22.04.2019

Kabul Tarihi: 20.05.2019

Giriş

Rana Mitter, tam adıyla Rana Shantashil Rajyeswar Mitter, 1969 yılında doğmuştur. Hindistan kökenli İngiliz siyaset bilimcidir. Çin tarihi konusunda uzmanlaşmıştır. Cambridge'deki King's Collage'da yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamıştır. 1991'de Cambridge Birliği Başkanı, 2015 yılında İngiliz Akademisi Üyesi seçilmiştir. Günümüzde Oxford Üniversitesi'nde "Oxford Çin Merkezi"nin başkanlığını yürütmekte, modern Çin tarihi ve siyaseti üzerine dersler vermektedir. Eserlerinden bazıları şunlardır: "Çin'in Japonya ile Savaşı 1937 - 1945: Hayatta Kalma Mücadelesi", "Acı Bir Devrim: Çin'in Modern Dünya ile Mücadelesi", "Mançurya Efsanesi: Modern Çin'de Milliyetçilik, Direniş ve İşbirliği" ve "Modern Çin". Bu yazıda ise kaleme aldığı "Modern Çin" adlı eseri tanıtılmıştır.

Rana Mitter'in "Modern Çin" adlı kitabı 2008 yılında Oxford University Press tarafından yayımlanmıştır. Türkiye'de ise 2012 yılında, Dost Yayınevi tarafından, Kültür Kitaplığı Serisi içerisinde yayımlanmıştır. Türkçeye çevirisini İnci Öztürk, teknik hazırlıklarını ise Mehmet Dirican yapmıştır. Yüz seksen iki sayfa olan kitabın piyasadaki fiyatı ortalama olarak 13 ₺ civarlarında seyretmektedir.

Günümüzde, Çin üzerine oldukça fazla araştırma yapılmaktadır. Çalışmalar özellikle Çin tarihi, kültürü, ekonomisi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu kitap ise Çin'in modernleşme sürecini ele alması yönüyle Çin'le ilgili diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Genel anlamda

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, e-posta: cemyaradilmis@gmail.com
Orcid: 0000-0002-3138-7995

bugünkü Çin'in nasıl bugünkü Çin olduğu anlatılmaktadır. Kitapta, Çin'in modern bir ülke hâline gelip gelmediği tartışılmaktadır. Bunun için Çin'in tarihsel süreçte yaşadığı birtakım değişiklikler, kırılmalar anlatılmaktadır. Rana Mitter'in görüşüne göre Çin modernleşmiştir. Ancak bu modernleşme kolay bir şekilde elde edilen bir modernleşme değildir. Uzun bir süreç içerisinde ulaşılmaya çalışılan bir hedeftir. Rana Mitter, kitabın ana tezi olan Çin'in modernleştiğine dair görüşünü, Çin'in 20. Yüzyıldaki siyasi, ekonomik ve kültürel değişimi konularının üstünde durarak kabul ettirmeyi başarmaktadır.

Kitabın Özeti

Modern Çin'in, farklılıklarla ve çelişkilerle özdeşleştirilen bir coğrafya olduğu su götürmez bir gerçektir. Bu farklılığın altında gelişmiş teknoloji ile tasarlanmış, yani fütüristik bir yapıya sahip olan şehirlerden bazılarında sahip olan köy toplumunun, modern bir gelecek araması yatmaktadır. Bu kitap da geleneksel Çin'den, modern Çin'e dönüşüm yolundaki kırılma noktalarını, şaşılacak gelişmeleri ele almaktadır.

Genel itibarıyla Modern Çin kitabı, üç ana bakış açısı çerçevesinde Çin'e dair bir resim sunmayı ummaktadır. İlk olarak, Çin kapalı bir toplum olmak yerine dış etkilere açık bir toplum olmuştur. İkinci olarak, Çin'in geleneksel geçmişten modern şimdiki zamana geçtiğini söylemenin yeterli olmayacağı, bu yüzden bu modernleşmenin tarihsel süreci bulunmaktadır. Üçüncü olarak ise bu modernleşme toplum ve kültür üzerinde etkiler yaratmaktadır.

Kitabın genel olarak özetini vermemiz kitabın anlaşılmasında daha rahat bir perspektif sunacaktır. Çin, köklü bir tarihi ve kültürü olan bir ülkedir. Bu bakımdan uzun yıllardır süregelen ve insanlar tarafından benimsenen bir kültür ve siyasi birikimi vardır. Bu kültür ve siyasi birikim ise Konfüçyüsçü düşünce ile beslenmektedir. Kitapta Çin'in modern sürecinin, hanedanlık dönemi sona erip cumhuriyet dönemi başladıktan sonra yaşanmaya başladığı vurgulanmaktadır. Konfüçyüsçü düşüncenin reddiyle ve Kayşek dönemi ile başlayan ekonomik, siyasi, kültürel, toplumsal modernleşme süreci, sürekli yukarı doğru ivme kazanan bir süreç olmamıştır. Zaman zaman hızlı şekilde modernleşen Çin, zaman zaman da durgunluk dönemine girmiştir. Bu istikrarsızlığın bir sebebi olarak Çin'deki iç karışıklıklar ve bölge ülkeleri ile olan bölgesel hegemonya mücadelesi gösterilirken, bir diğer sebebi olarak da baştaki devlet adamlarının politikaları gösterilmektedir. Kayşek döneminde hızlanan modernleşme süreci, Kayşek'i indirerek yerine geçen Mao döneminde uygulanan Büyük Atılım Projesi ve Kültürel Devrim ile durgunlaşmıştır. Bu dönemde sıkı politikalar, dışa kapalı ekonomi, edebiyat ve sanata sınırlar yüzünden modernleşme süreci yavaşlama dönemine girmiştir. Mao'dan sonra gelen Deng ise dışa dönük ekonomiyi benimseyerek asıl modernleşmeyi ekonomide sağlamıştır. Bilim ve teknolojiye ileri gitmeyi hedefleyen politikalarla ülke, tekrar hızlı bir modernleşme sürecine girmiştir. Ancak modernleşme süreci Rana Mitter'a göre kitabının son kısmında da belirttiği üzere sürekli dönüşüm içerisinde olan ve değişen bir süreçtir.

Kitap Üstüne Düşünceler

Rana Mitter, Hindistan kökenli bir araştırmacı olmasına karşın, Hindistan – Çin arasındaki çekişmeden etkilenmeden, konuyu tarafsız bir şekilde ele almaktadır. Deng dönemindeki dışa açık politikalar gibi bazı konularda Çin'in modernleşme yolunu desteklerken, Mao dönemindeki sert politikaları ve sınırlı özgürlük ortamını eleştirmektedir ve bunu modernleşmenin önünde engel olarak görmektedir.

Kitapta tarihsel gerçeklikler üzerinden yola çıkılmaktadır ve sade bir dil kullanılmaktadır. Gereksiz detaylarla okuyucu yormadığı için anlatmak istediği düşünceyi okuyucu özümseyebilmektedir. Bu, kitabın güçlü yönünü temsil etmektedir.

Kitabın zayıf yönü ise her olaya birden çok çerçeveden bakılmaktadır. Tarihsel olaylar tek bir nedene ya da sonuca sahip olmamaktadır. Bu yüzden bunları birkaç farklı yönüyle kaleme alması gayet normal bir durumdur. Ancak bu farklı çerçevelerden bakılma durumu, kitabın içerisinde kendisiyle çelişen bir durum yaratmaktadır. Kitapta bunun en net örneği Rana Mitter'ın belirttiği Konfüçyüsçülük düşüncesinde yatmaktadır. Kitabın bazı bölümlerinde Konfüçyüsçü düşüncenin zayıflamasıyla Çin'in modernleşme süreci başladığı belirtilirken, bazı bölümlerinde de Çin'in toplumunun Konfüçyüsçü olmadığı vurgulanmaktadır. Bu durumun yarattığı ikircikli yapı akılda soru işareti bırakmaktadır.

Kitapta Çin'in modern olma düşüncesinde birtakım örnek ülkelerin varlığının etkili olduğu söylenmektedir. En çok da Japonya'nın örnek alındığı söylenmektedir. Bu konuya ben de katılmaktayım. Çünkü Deng dönemine kadar Batılılarla fazla ilişkilere girmeyen Çin, bölgedeki ülkelere feyiz almış olabilir. Bir diğer neden ise bölgesel hegemonya mücadelesi bağlamında Japonya'dan geri kalmama isteğinde yatmaktadır.

Yine kitapta, Çin'in modernliğinin son yüz yılın konusu olduğuna değinilmektedir. Ancak burada eksik bir düşünce yapısı vardır. Modernleşme düşüncesi ideoloji olarak Fransız İhtilâlinde sonra gelişmiş olsa da, modernizmi yaratan olaylar, daha öncesinde gelişmiştir. Çin için söz konusu modernleşme süreci hanedanlıklar sürecinde başlamıştır.

Kitapta kaynakça belirtilmediği için söylenenler sahilik sağlayamıyor, muğlak kalıyor. Ancak Çin tarihi ile ilgili yapılan okumalarda bu konuların doğruluğu bir nebze ölçülebiliyor. Bu nedenle kitabın kaynakça içermemesindeki muğlaklık bir nebze giderilebiliyor.

Sonuç

Bu kısa tanıtım okuyucuya kitabın tamamını vermemektedir. Modern Çin kitabı, okuyucuya dünyanın en kalabalık ulusunu anlama imkânı vermekte ve modern Çin toplumunun, kültürünün, ekonomisinin, politikasının, sanatının bu modernliğe entegre edilme sürecini tarihsel bir şekilde ele almaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi, sade ama akademik bir dil kullanması hitap ettiği kesimi genişletmektedir. Çin'in tarihsel gelişim sürecini anlamak için çok faydalı bir kitap olduğu söylenebilir. Bu yüzden Çin tarihiyle ve Asya kıtası ile ilgisi olan her bireyin okuması tavsiye edilebilir.

Kaynakça

MITTER, Rana. (2012). *Modern Çin*. (Çev.: İ. Öztürk), Ankara: Dost Kitabevi.